

Hol a kormányzás? Az áfaemelési tervek

Magyarország *újabb megszorítások* elé néz. Hogy ennek van-e akár formális alapja, azt sem tudhatjuk. A kormányzati és önkormányzati költségek látszólag minden korlát nélkül folytatódik: felesleges, sőt irritáló propagandával és minden mással. Még a hobbikra is jut pénz, miközben az ország nagy részének súlyos megélhetési problémákkal, anyagi ellehetetlenülésével kell szembenézni. Mégis – és állítólag egyenesen a nép kívánságára! – 7 milliárd forintot szánnak a budapesti olimpia előkészítésére, tervezésére, és a népszerűsítésére hivatkozó utazgatásokra. Ahogy ez a honlapon, e cikk alatt, olvasható.

Gyurcsány Ferenc

Áfaemelés: a károk nem érdekesek?

Megint napirendre vették az *általános forgalmi adó növelését*, anélkül, hogy tudnák, vagy érdekelné a kormányt: mekkora károk származnának ebből. Magam is korábban, folyamatosan és több írásban hívtam fel a figyelmet arra: az áfa nem egyszerűen egy adónem, annak közgazdasági funkciója van. (E cikkek a honlapon található „kereső” segítségével könnyen megtalálhatóak.) Akkor pedig, amikor az Orbán-kormány tagja voltam, megakadályoztam, hogy az élelmiszerek és az energia áfáját a kormány felemelje. Ennek történetét elevenítettem fel honlapomon: a *Járai Zsigmond megakadályozott adóreformja* c. cikkben.

Bár a káros hatásokkal a politikai pártoknak is tisztában kellene lenniük, ezekről egy mondat nem hangzik el a pártok sajtótájékoztatóin. A Fidesz és az SZDSZ ellenez minden

adóemelést, amiben ugyan igaza van, de ez aligha lesz érv az áfaemeléssel szemben. Az MDF hallgat, bizonyára attól teszi függővé álláspontját, mit tud elintézni cserében. Az MSZP frakciója népszerűtlen, de kényszerű lépésnek érezheti. A vállalkozók pártja azért is ellenzi, mert nem lenne elegáns év közben emelni. A valódi aggályokról viszont nincs szó.

Egyszerre kettőt? Régen és ma

Az áfa emeléséről az a *politikusi lelemény* juthat az eszünkbe, hogy két jó dolog nem zárja ki egymást, közöttük nincs alternatíva. Az idők változtak és ma senki nem gondolhatja, hogy az „egyszerre kettőt” választása jó választás lenne. Akkor az hangzott el kérdésként: „vízlépcsőt vagy demokráciát?” A válasz: „vízlépcsőt és demokráciát”. Egyébként egyik sem lett. Ma nincs kérdés, de van hamis alternatíva: áfaemelést vagy nyomort? Erre viszont az előzőkkel ellentétben biztosan számítani kell: ha lesz áfaemelés, még nagyobb lesz a nyomor, a munkanélküliség, a csődök száma, a nyomorgók száma. És még nagyobb lesz a társadalmi feszültség.

A gond a túl magas fogyasztás és nem a gazdaságirányítás csődje

Kezdjük egy *bolsevik félreértéssel*, a *fogyasztás lebecsülésével*. Ebből nőtt ki a fordulat és reform liberálisnak minősített gondolata, ami a túl magas fogyasztásban látja a problémák gyökerét és nem a gazdaságirányítás csődjében. (Ahogy a józan ész mondatná.)

Nem véletlen tehát, hogy az áfa mértéke *más országokhoz képest* Magyarországon *jelenleg is igen magas*. Másutt nem véletlenül alacsonyabb. Minden értelmes vezetés látja, hogy az áfa színvonala a *versenyképesség egyik lényeges összetevője*. Már most is komoly a hátrányunk. Olyan gazdasági környezetben, ami most van, egyetlen vezetés nem vállalkozott (el sem gondolkodott) áfaemelésen. Ráadásul ezt már egyszer megtette a jelenlegi kormány, amikor az *élelmiszerek és az energia* áfáját akkor emelte, amikor már megszorításokat alkalmazott, és amikor különböző okok miatt ugrásszerű lett e termékek és szolgáltatások áremelkedése. Több mint sajnálatos, hogy a kormány ebből nem a következményekre figyelt fel, nem mindannyiunk kára volt az érdekes, hanem a költségvetés bevétele. Tetemes volt ugyanis e bevétel-növekedés társadalmi ára, mindenesetre össze kellett volna vetni a két oldalra vonatkozó adatokat. Ez elmaradt, ráadásul a drágán szerzett bevételeket igen „könnyedén” költötték el.

Az elképesztő ötleteket a *sajátos koreográfia részeként* célszerű értékelni. Az ország kiszolgáltatottságát sajnós fel lehet használni a felelősségtől való szabadulásra, de arra is, hogy a saját javaslatot mások javaslataiként lehessen lenyeletni. Most például a valutaalapra lehet hivatkozni: nehogy már ingyen adja a kölcsönt!

Mert hiszen, ha formálisan most a valutaalap javasolná is, azért van kormánya az országnak, hogy elmagyarázza: ez nem jó megoldás. Ehelyett más úton jár: az általa előidézett gazdasági gyengeséget fordítja a maga javára, hivatkozik a kényszerre. Antall József mondását kicsit átalakítva: tetszetek volna nem eladósodni!

További súlyos hátrányok

Az áfaemelés a hátrányokat tovább növeli. Ezek között a legdőntőbb, hogy a vállalkozások érdekeire való hivatkozással olyan intézkedést hoznak, ami még kilátástalanabbá teszi a recesszió elkerülését. Az élőmunka terheinek csökkentése is értelmetlen azon az áron, hogy nehezítik, akár ellehetetlenítik a termékek eladását. Az áfa

növelésén keresztül úgy korlátozzák a belső keresletet, hogy a kisebb vagy kevésbé emelkedő árbevételnek a kisebb részét kapják a vállalkozók.

Csökken a jövedelmezőség, szűkül a piaci kereslet, romlik a termékek és szolgáltatások versenyképessége. Az élőlátás költségeinek csökkentése szép gondolat, de ennek fedezetét ilyen módon megteremteni nem szabad.

Mivel a gazdaságban folyamatok vannak, az áfa emeléséből származó bevételek mindenképpen elmaradnak az emelés mértékétől. Az áruforgalom elmarad az elképzelttől: aki teheti és még inkább, mint eddig, külföldön költ. Nem is szólva az áfa egyéb elkerüléséről.

Az áfaemelés következtében tovább deformálódik a fogyasztási szerkezet. Még kevesebb marad élelmiszerre, holott a magyar lakosságban nő azok aránya, akiknek a táplálkozása hiányos, nemcsak minőségileg, hanem mennyiségileg is elégtelen. Az áfa emelése további hátrányokat jelent a turizmus, az építőipar, az ipar stb. számára. További munkahelyek szűnnek meg.

Az inflációs hatás

De beszéljünk az *infláció* felpörgéséről! A teljes koncepciótlanságot mutatja, hogy a kormányok nem tudnak infláció és még inkább a tervezett meghaladó infláció nélkül működni. Ez ugyanis számukra további előnyös jövedelemelosztást, átcsoportosítást jelent. Az infláció ugyanakkor szétveri a gazdasági folyamatokat, szemben áll az ésszerűséggel, növeli a kamatokat, ami egy ennyire eladósodott országnál, mint amilyen Magyarország, súlyos probléma. Ha az áfaemelésekkel az infláció felpörgetésének útjára lépnek, ezzel ismét az infláció újabb korszakát alapozhatják meg. Veszélyes útra lépnek.

A *konvergencia-kritériumok* között nincs hierarchia. Az államháztartási hiány kordában tartása ugyanolyan feltétele az euró bevezethetőségének, mint a fogyasztó áremelkedés alacsony mértéke.

A magyar gazdaság rossz állapota, ennek oka és a ránk szabadult válság

A válság rossz állapotban és már bevezetett megszorítások között érte a magyar gazdaságot. Ennek oka az a „gazdaságpolitika”, pontosabban életszerűtlen és alkalmatlan szemlélet, ami a csapongó intézkedések, lázas víziók, ötletelések, száz lépések stb. függőnye mögött meghúzódik. Ez a koncepciótlanság és a költségek, aminek árát időnként a lakosságon és a kis- és középvállalkozókon, nyugdíjasokon és a gazdákon szedik be. Úgy tűnik, *semmi nem fontos, csak a fontosnak ítélet költségek fenntartása.* Az intézkedések következményeivel nem törődnek, vagy azért, mert a fenti más szempontok miatt lényegteleneknek tartják és/vagy azért, mert nem képesek felmérni azokat. Ehelyett könyvelői igazságokat osztogatnak: ha többet akarok költeni, több bevétel kell, ha valamire többet akarok költeni, át kell csoportosítani.

Ezt a *könyvelői igazságot* kell hirdetni azoknak a propagandistáknak, akik ezt fújják kistafirozott rádiókban és televíziókban.

Pedig nyilvánvaló, hogy a gazdaság nem így működik, bár lehet róla mérleget készíteni, de az egy adott állapotot fejez ki. *A gazdaságban folyamatok vannak és a különböző tényezőknek, amelyeket megváltoztatnak, sokféle funkciója.* Ezért kell az elképzelt intézkedések hatásait végig gondolni, és az intézkedéseket úgy megtervezni, hogy azok beleilljenek egy koncepcióba.

De *nincs koncepció* és ennek szükségét nem ismerik fel. Nyilván azért, mert számukra az a fontos, hogy a verki tovább működjön, akár döcögjön, de ők tekerjék a maguk

„gyönyörűségére”. A kormány alkalmasságát: persze nem a klientúra, hanem a társadalom szempontjából kell megítélni.

Miért nem játszik a verkli dallamot? Miért csak a tekerés zaja hallatszik?

Az, hogy a verkli miért nem játszik dallamot, miért csak tekerik, nem véletlen. *Két eset* lehetséges. *Az egyik:* a kormányfő *nem igazodik el a makrogazdaságban*, nem fogja fel működésének sajátosságait, nem látja át a folyamatokat, a következményeket és azok összefüggéseit. Az, azt hiszem, teljesen nyilvánvaló, hogy *a miniszterelnök nincs otthon a makrogazdaságban*. Hiába gondolják néhányan a frissen – főleg az állammal kötött előnyös alkukban – meggazdagodott, vállalkozók közül, hogy e sikerek alapján könnyen elvezethetnék a nemzetgazdaságot. El sem jutnak odáig, hogy lássák a minőségi különbséget a makrogazdaság rendkívüli bonyolultsága és a cégek között. Széles Gábor, egy tervezett Orbán-kormány reménybeli gazdasági minisztere pl. erről el sem akar gondolkodni: „makrogazdasági hablatyként” utasítja el. Pedig a makrogazdaság az egyik legbonyolultabb képződmény és természetesen nem csak a gazdaságban. Ahhoz, hogy valaki itt eredményes legyen, *nem elég elvégeznie sok év alatt az egyemet*, ehhez indíttatás, készségek és képességek kellene. Speciális képességek, amelyek hiányában akár hatékony is lehetne: másutt.

Nem szerencsés, de talán elviselhető, ha egy miniszterelnöknek nincs érzéke ehhez a területhez. De *az már elfogadhatatlan* a károsult és a számlákat fizető társadalom számára, ha az illető nem ismeri fel a korlátait, ha nem képes a lényeges gondolatok kiválasztására és ha nem választja meg megfelelően a szakértőit. Tehát valóban tanácsadásra és olyanokat, akik valódi és kreatív válaszokat tudnak adni. Ronald Reagan elnök nem volt közgazdász, mégis ki tudta választani az irányokat és embereket, akiken keresztül menedzselni volt képes Amerika felemelkedését. És megnyerte a hidegháborút. Más példákat is fel lehet hozni természetesen. A magyar miniszterelnöknek – az ezekhez képest kisebb kihívásoknak – kellene megfelelnie: akár így, akár úgy.

Ehelyett nálunk a szakértők feladata nem ez, hanem a miniszterelnök elképzeléseinek alátámasztása. E célból befogadják azt is, amit a kedvezményezett vállalkozói elit mond. Egy adott körön kívül senkit nem hallgatnak meg, kirekesztenek, elutasítanak, elhallgatnak. És a bolsevista ideológia hagyományain azt állítják: nekik nincs alternatívájuk!

Az áfaemelés megvalósítása újabb lépés lenne a lejtőn lefelé. Váltani kellene.

Budapest, 2009. január 18.

Dr. Szabadi Béla

Forrás: honlap

<http://szabadibela.hu>